

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 ft. —
 Fél évre 3 ft. —
 Évesgyedre 1 ft. 50 kr.
 Előfizető lehet csupán a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.
 A lap szállítási díjára s a nyilatkozat kiadására külön díj van.
 A lap szállítási díjára s a nyilatkozat kiadására külön díj van.

NÓGRÁDI LAPOK

HONTI HIRADÓ
 politikai, társadalmi, s közgazdasági hetilap.

Hirdetések díja:
 Öt hasábsor petit sor 6 kr
 Bélyeg minden beiktatásnál . . . 30 kr
 Nyílt tér garmond sora 20 kr
 Hirdetéseket felvesz a kiadó. Nagyobb és többzori hirdetések jutányosan eszéköltenek.
 Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

Előfizetési felhívás

„NÓGRÁDI LAPOK” s „HONTI HIRADÓ”

politikai, társadalmi és közgazdasági hetilap
 1876-ik évi IV. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Háromnegyedévre 4 ft. 50 kr.
 Félévre 3 „
 Évesgyedre 1 „ 50 kr.
 Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz érkezve, — legegyszerűbben postai utalvánnyal — a nyomtatandó példányok, s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

B.-Gyarmat, april 14.

Most három esztendeje annak, hogy felvettett megyei lapunkban az Ipoly szabályozás kérdése. Azóta sok víz lefolyt az Ipolyon, s a minden oldalról megvitatott kérdés ma már csak akkor villan fel, midőn a vízzel elborított tereket szemléljük, melyek nagyobb része hasznavehetlenné váltak az áradások miatt.

Pedig a rohanó vízár most is fulunkba zughatta volna, hogy az érdekelt felek ne mulasszanak el mindent elkövetni, a káros kiadások meggátolására.

A megpendített eszme jelenben olyanná lett, mint az utolsó hullám, mely a víz tükrebe vetett kő által származott. Majdnem feladásba mennek ama intézkedések, melyek annak idejében — Veres Pál alispánsága alatt — elkövettek, s melyek, ha azon évben a járvány nem dult, — vég megoldást nyerhettek volna.

Az ez évi kiadás a rendkívüliekhez tartozik, nemcsak tartóssága és nagysága által, hanem különösen azért, mert sok helyen változtatta medrét, a régóta nemely helyen a sebes folyás teljesen behordta, s egészen más területeket szemelt ki magának a rakoncátlan folyó.

Ilyen mederváltozás vehető észre B.-Gyarmat mellett, hol a folyónak eredeti medro majdnem egészen be van hordva, úgy hogy az eredeti mederben, némely helyen a víz alig két decziméter mélységű, míg közelebb a városhoz, sokkal mélyebb. Az ár sok helyen betódult a városba, s a „malomutezában” néhány ház összedült, annál több összeropdézott.

Ezen utca az áradások veszélyétől soha sem lesz ment, mert az Ipoly természetes gátjai elvesztettek, eszerint a víznek a város keletnyugati részébe szabad folyása van, mi egészleglyi szempontból sem kívánatos; mert a tócsákban elmaradozott víz kigőzölgőse ártalmassá válik a lakosságnak.

Ha tehát az egész folyó szabályozásának eszméje elhullámozott a semmiségben, legalább ama helyekre kell kiterjeszteni a hatósági közegeknek figyelmüket, hol az áradások életveszélyesek.

A lakosság azon része, mely a város keletnyugati részén lakik, az úgy nevezett „malom utczában”, kik minden hóolvadás után vízzel vannak körülvéve, kik sohasem biztosak abban, hogy házuk nem szakad rájuk; szívesen elköltözködnének ama helyről, ha más telek hasíttatik ki számukra.

A tagosztályi munkálatok befejezése előtt ezen eszme semmi nehézséggel nem járna. —

Ugyanis a „malom utczát” megsemmisíteni, s ezen utca lakosainak volt háztelkők nagysága után a szécsényi ut végében délszak irányban új háztelkeket kihasítani — egyike volna azon lakosságra nézve a legkívülsebb intézkedéseknek. A malom utca alig tesz 9 kath. holdnyi területet, e helyébe a szécsényi utca végében lakásra egészséges és alkalmas telek jutna a mostan minden tavasszal üldözött háztulajdonosoknak.

Ezen eszre az ottani lakosságnak azért is valószínű előnyére, mert földműves emberek lévén, földjeikhez közelebb hozatnának, holott most, ha szántóföldjükhez akarnak jutni, a városon kell keresztül menniük. Az elhagyott telek nem veszne kárba, azt a legtermékenyebb rétséggé vagy külterettké lehet átvarázsolni.

Örömmel vesszük, ha ezen kérdéshez, mely a város szépítési, kikerekítési szempontjából, különösen pedig egészségügyi tekintetből igen fontos, — a tagosítási tárgyalások előtt, mikor ilyen telekváltozási tervet igen könnyen keresztülvihető, — többen hozzájárulnának.

Még egy szó a b.-gyarmati polgári iskola ügyében, válaszkép a másodtanfelügyelő ur feliratára.*)

Motto: Nehtek most már sügér hánynak,
 Károgyatok, már nem fát,
 Nyelvetek nem lehet kiút.

Karagyena Mihály másodtanfelügyelő ur a „N. L.” 15. számában a b.-gyarmati újból építendő polgári iskolára vonatkozó eljárásának igazolásul a nm. vallás és közoktatási m. k. miniszter urhoz f. évi március 24-én tett felterjesztését egész terjedelmében közölve, azt a „N. L.” t. olvasói bírálata alá bocsájtani kegyeskedett.

Hogy a t. olvasó közönség bírói hivatását kifogástalanul betölthesse, — mellőzhetlenül szükséges mindkét félnek meghallgatása; mely okból vezéreltetve kénytelenülve érzem magam a tanfelügyelő ur philippikáját kellő világlatba helyezni.

Mielőtt a külső felterjesztésnek érdemleges boncolásába bocsátkoznám, nem mellőzhetem m. tanfelügyelő urat azon körülményre figyelmeztetni, hogy az árlejtésnek megtartása és a b.-gyarmati képv. testületnek, valamint az iskolaszéknek megtartott ülésén után ő azon képv. test. előtt tett, jelzett testület határozatának pártolását kiállításba helyező önnepélyes nyilatkozata folytán f. évi márt. hó 23-án a megye alispánja, az állammérnökség kiküldött tagja, a város bírája és iskolaszéknek elnöke által a közokt. miniszterhez az árlejtés eredményét, a 10,000 frtnak kölcsön adását és a még hiányzó 2000 frtnak kiutalványozását tartalmazó felterjesztését névaláírásával megerősítette, sőt a jelzett felterjesztést ő fogalmazta legyen.

Ha tehát ezen felterjesztés valótlanságot tartalmazott, mint a népoktatási törvény őre és a nm. miniszter végrehajtó közege ezen felterjesztést m. tanfelügyelő ur névaláírásával meg nem erősíthette, — eloulkezo esetben pedig ok és észszerűen f. évi március 24-én a nm. miniszterhez intézett felterjesztvény benyújtására annál kevésbbé lehetett jogosítva, miután — eltekintve, hogy a lényegében különböző és homlokegyenest ellentmondásban lévő felterjesztvényekből a városnak kérelmét pártolai fogja, sőt a képv. testület ülésében a felterjesztendő tudósítást fogalmazta, azt nagy pathosszal felolvasta nemcsak, hanem a közokt. miniszterhez monesztott küldöttségben leendő részvételre is ajánlkozott; már hogy ezek ellenére a tanfelügyelő ur mégis adott szavának megszegésével, és a küldöttség eljárásának megelőzésével, a miniszterhez felterjesztett tudósítást deszaválta, sőt ezen felterjesztését a nagy közönség arcopágja elébe huzolja, — oly bátorság kívántatik, amelyet voltaképp megnevezni egyedül az olvasó közönség iránti tisztelet tartoztat.

Es hogy a tanfelügyelő eme felterjesztvényében elősorolt tények az elferdítés jellegével bírnak, abban a tényellenes állítások homzsegnak; szolgáljon tanulságul, miszerint, noha tanfelügyelő volt az, aki a város által 1875. évi február 6-án az alapítvány gyantant kötvényileg kötelezett 10,000 frtot, az építészre kijelölt rendelkezési összegekhez sorozta, annak ellenére eléggé bátor azt állítani, hogy a város közönsége ezen alapítványának eddigi rendelkezési célját megváltoztatni szándékozik.

Ugyazintén valótlán tanf. urnak azon állítása, hogy az árlejtő bizottság az építkezésre kijelölt pénzösszeget — két iskolai célra alkalmas jó karban lévő háznak megvételét kérelmezte, hiszen épen ellenkezőleg, a tanfelügyelő urnak ezen általa megpendített indítványát a város és az iskolaszék határozottan mindannyiszor visszautasította, azt kivitethetlenné, céltévesztettnek és finansziális szempontokból veszélyesnek lenni kinyilatkoztatta.

Hasonló tekintet alá jön tanf. urnak azon állítása is, hogy ő a b.-gyarmati pénzügyeztetek elnökétől arról értesült legyen, miszerint a város fekvőségére csak 5000 frtnyi kölcsönt volna képes nyerni és hogy a 7000 frt hiányt honnan fedezendi? az a jövő titka. Mintán mellőzve, hogy nem az elnök illetve igazgató kegyétől, hanem az alapszabályok által körülírt ténykörményekből merítendő igazgatósági határozattól függ az, valjon mely összeg mérvéig szavaztathatik meg a kölcsön; tanf. ur a b.-gyarmati takarékpénztár és polg. öns. együtel elnökeihez o tárgyan kérdést nem intézett, o szerint választ azoktól nem kaphatott, ha valakivel értekezett, az egyedül a b.-gyarmati hitel és földm. bank elnöke lehetett; amde, eltekintve, hogy ezen intézetnek gr. Forgách Antal az elnöke, az pedig távol lévén, azzal szólhatni alkalma sem lehetett; három intézet közül a többséget nem az egy szám képezi, következtetése tehát valótlán, hogy a helybeli pénzügyeztetek avagy azok többségével értekezett és a felterjesztésben hangsúlyozott értesítést nyerte legyen. Hogy a 7000 frt hiányzatnak megszerzési módja a jövő titkát képezi-e? arról tanf. ur ne aggódjék, ez a városi képviselő test. kíváló gondját képezi, arról azonban, a rejtelmes jövő titkát dacára biztositatom, miszerint annak kölcsönzésére ő felhívni nem fog és habár előtte ezen mivelet kivitethetlenné lenni látszik, az azért meg fog szereztetni.

Végül elferdítés a tényállásnak az, hogy én stentori hangon a kormányt rágalmaztam volna, mely denuntatio oly annyira valótlán, hogy nem egyedül a jelzett gyűlésben jelen voltak, sőt az előbbkelőbb és legbizalmasabb egyének által folytonosan kérdeztettem, mi okból vezéreltetve viseltettem tanf. ur iránt oly rendkívüli phlegmával, és miért türtem el indokolatlanul botrányos henevezését?

Azonban másodtanfelügyelő urnak utóbbi felterjesztése nem egyedül jogosulatlan és a tényekkel homlokegyenest áll, sőt az elbizakodóan sértő és amennyiben tanf. egész elbizakodással B.-Gyarmat város iskolaszékét azzal merészeli vádolni, hogy az város bünt követte el, miszerint egyes családi érdekek kielégítése tekintetéből egy a város végén fekvő puzta telekért, melyért jelenleg is a volt eladó 50 frt hasznóbért fizet, 8000 frtot adott.

Mellőzve, hogy B.-Gyarmat városa középpontját a pénz, megye és város háza képezi, és hogy a város a szűgyi útfelé torjed, sőt a tagos szabályozás alkalmából a városnak leendő nagyobbodása esetére 20 hold a szűgyi út végén lett e célból kijelelve, ekép a tanf. által indokolatlanul becsémérolt telek a város kellő közepén létezik, mellőzve továbbá, hogy a kifogásolt telket a megye volt alispánja és tanfelügyelője a megye és város által megbízott küldöttséggel együttesen szemelték ki, sőt annak megszerzését nem az iskolaszék, hanem a város képviselő testületén kívül a megye és városi vagy a polgári iskola létrehozásával megbízott küldöttségek szereztek meg, és, hogy a képv. testületnek ezen határozatát a megye közönsége megerősítette, a nm. miniszterium pedig a városnak ezen intézkedéséért megelégedését nyilváníttotta, sőt tekinteten kívül hagyva azon körülményt is, miszerint a célnak megfelelő egyéb alkalmas telek megszerozhető nem volt, egyedül az Elsztnor Ferencz úr által 3000 nobány frért áruba bocsájtott, sokkal távolabb fekvő, mennyiségre annak felét meg nem közelítő, be nem kerített, kutakkal el nem látott, nem egyengetott, tehát sokkal mélyebb alap építkezést megkívánó telek között lehetett választania.

Bátor vagyok tanf. urat kérdezni, valjon mily családi tekintetek vezérelték a megyét, a várost az iskolatolek megszerzésénél? Résszemről, habár az Elsztnor úr által ajánlott telek megszerzésére az olcsóbbaság tekintetéből szavaztam, ekép az általa jelzett gyandítás távolról sem sujthat, ily tekintetekről tudomással nem bírok, sőt anélkül, hogy bárkit sérteni

kivánnék, kénytelenítettem bevallani, hogy azon utcában, amelyben a polgári iskola telke létezik, az eladó és valomnyi ház s telektulajdonosai közt nem ismerem oly egyént, aki a város közönségével magának kiváló népszerűséget vagy befolyást szerzett volna. Tanf. úrnak ezen merész, alaptalan állítása tehát roszkaratú rágalmazás, légből kapott indokolatlan gyanúsítás, mely téren a tanfelügyelő urat követni a lovagisság követelményeinél fogva mellőzőm: ellenkező esetben én is kifejezést adhatnék azon már már fennhangon nyilatkozó közvéleménynek, miszerint ötöt a két háznak meg szerzési mániájában bizonyos mellékleteket vezetlik.

Azon épületes és nem épen minden malitján kívüli érvelésére, hogy a méregdrágán, bűnös részlehlással 8000 frtért megszerzett beltelők a vételi ár mérvét meg sem közelítheti, minthogy annak ideiglenes használatért maga az eladó által 50 frt fizetettik haszonélvezetért, szolgáljon felvilágításul, miszerint bizonytalan időre a bekövetkező építkezési kellemetlen-ségek eltűrésével oly haszonbérlet, aki a telek valódi értékének megfelelő összeget megadja, ésszerűen remél-leni sem lehetett. Minden tárgynak haszonélvezetét a tényleges körülmények határozzák meg, és abból a tárgy értékének magosságát ép úgy nem lehet meghatározni, amint egyes egyéneknek patrocínált hivatali állásából kifolyó járulékinak magasságából azok egyéni értékét megalapítani nem lehet, tanfelügyelő ur ezen insinuatiójára tehát nagyon jellemzőn alkal-mazható, hogy „ignotus fallit notis autem cedit derisui;” mindazonáltal a tanfelügyelő ur az insinuatiója ezen mérvével be nem elégedve, helyesnek és loyálisnak találta „temere columiando” engemet is a vallás és köz-oktatási minisztérium előtt denunciólni, mégpedig azon épületes okból, mivel én azt állítottam volt, hogy a kormány Nógrádmegye irányában szűkmarku volt és a népoktatási törvény 43 §-ból kifolyólag a várost illetve polgári iskolát segélyezni kötelezte van.

Öszintén megvallom, hogy én hivatali vagy kintün-tést életemben nem kerestem, melyből kifolyólag engem a hatalmasok komor tekintete ép úgy és akként nem tántorít meg, mint egyesek eszelősege. Engem te-hát tanfelügyelő ur ha hogy az által babérjait szaporíthatni bízik, bátran denuciálhat mindennap; — azonban hábir a kegyvadászat nem kegyerem, a méltatlan denuntiációk eltűrésére mégsem érzem ma-gam hajlandónak, mely okból vezéreltetve nem mel-lőzhetem tanfelügyelő úrnak azon vakmerő elferdíté-sét, mintha én a kormányt rágalmaztam volna, vissza-utasítani. —

Valjon az alkotmány visszaállításától létezett kormányok Nógrádmegye irányában bő vagy szűk-markuak voltak-e? egyéni nézet tárgyat képezi. — Megengedem, hogy azok a kik a kormány diadal sze-kerét tolják a személyi kegy morzsáin élődve, minden legesekélyebb adományra hozsaunát kiáltanak, engedje mindazonáltal a tanfelügyelő ur kétségbe vonhat-nom azt, hogy a b-gyarmati állami iskolának felál-lításával a kormány kegyének tárházát kimenithette legyen, 80 §-a határozott rendelkezést a közoktatási miniszternek tisztében áll bárhol szükségesnek látja tisztán állam költségen a helyi körülmények által igényelt népoktatási tanintézeteket, melyek a 28-48 §-ban megszabott módon szervezendők, felállítani. A kormány tehát az állami elemi iskola felállításával Nógrád megyét kegyével el nem áraszthatta, hanem a törvényben nyilvánított tisztet teljesíté, mely állam iskolának lett felállításához azonban a tanfelügyelő közreműködésével egyáltalán nem járult, azzal érdemeit nem gyarapította, sőt ez ideig tapasztalt eljárásából ítélve, bátran merem állítani, hogy az ő közvetítése mellett még ezen állami iskola sem létezik, vagy a legkedvezőbb esetben valamely putri ban létezene.

Kétségtelenül igazsága van tanfelügyelőnek, mi-dön tölem ügyvéd létemre követeli azt, hogy a törvény-tant sajátomná tegyem; azonban sokkal inkább van indokolva, miszerint a tanfelügyelő, kinek törvény-tudománya összes tárházát a 148 §-ból álló népokta-tási törvény képezi, azt ismerje s ha már peda-gógiai fölényével másnak tévedéseit helyre igazítani kívánja, azt tárgyalgasson higgadtsággal tegye, ne pedig a tévedőt bőz állatként leburcolja. Már pedig tanfel-ügyelő ily modorral rohant volt meg engemet és én mégis teljes higgadtsággal tisztelve vendéglétét, nem vi-szonoztam modorát, melyet jelenben azzal kívánt meg-hálálni, hogy minisztere előtt szakképességetem két-ségbevonni törekedik.

Holott tettével ön maga alá vágta a fát, miután habár tanfelügyelő ur, mint a népoktatási törvény őre és a kormánynak végrehajtó közege a népoktatási tör-vényt kellően el nem sajátította, meg vagyok győ-ződve, hogy a miniszter ur a népoktatási törvényt is meri: melyből kifolyólag a tanfelügyelő felterjeszté-sének e tételére nem foghat egyebet mondhatni, mint azt „si tacuisses, philosophus mansisses” Am lássuk te-hát, mit olvastam én fel a törvényből és mivel ezafol-ta meg állításomat Kararagyéna Mihály a jogelmélet nagy mestere.

En a népoktatási törvény 43 §-át felolvassa, azt mondtam s mostis azt állítom, hogy midőn a köz-ség kimutatja, hogy szükséges népoktatási tanintézetek a törvény szerint felállítá-sára és fenntartására a kellő anyagi erő nem képes egészen előállítani, illető hatósága ujan segélyért az államhoz folyamodhatik, a közoktatási miniszter a fo-lyamodó községet az állam költségvetésben e célra meg szavazott összegből se-gélyezi. Ellenben tanfelügyelő azt állítja, hogy nem a 43. hanem az 59. §-a határozatát kell alkalmazni.

Mit tartalmaz tehát azon 59 §-at, hogy oly falvak és városok községei, melyek kebelökben leg-

alább 5000 lakost számlálnak, kötelesek felsőbb nép-is-kolát, vagy ha anyagi erejük engedi polgári iskolát állítani és tartani fenn. Már hogy ezen 59 §. a 43. § rendelkezével ellentétbe állana, engedje tanfel-ügyelő ur kétségbe vonhatnom, nem egyedül azon ok-nál fogva, mivel a népoktatási törvény 81-k §-értel-ménél a népoktatási tanintézetet az elemi felsőbb nép-is-kolák polgári iskolák és tanítóképződek képezik, a 43 § rendelkezése pedig a népoktatási tanintézetek, tehát a polgári iskolák felállítására és fenntartására is vonat-kozik, hanem mivel, tekintettel a tanfelügyelő ur ál-tal idézett 59. § rendelkezére, ha hogy B-Gyarmat vá-rosa a felsőbb népiskola felállítására a kellő anyagi erő nélkülözi, azt a közoktatási miniszter az állam költségvetésben e célra megszavazott összegből se-gélyezni tartozik, A. u. m. közoktatási miniszter te-hát, midőn B-Gyarmat városának a polgári iskola felállítását kötelességgel tette és ezen meghagyásából kifolyólag az iskola felállításához 18000 frt megaján-lott, maga beismerte azt, hogy 43. § rendelkezése a pol-gári iskolára is alkalmazandó, avagy tanfelügyelő ur azon téves nézetben ringatja magát, hogy a vallás és közoktatási avagy a miniszterek bármelyike az állam költségvetésben megszavazott összegből kegyeket ozt-anak, azok az esetben is, ha a polgári iskola a 43. § rendelkezése alá nem esik a népoktatási törvény meg-szerzésével más jogosultak rovására a b-gyarmati pol-gári iskola javára 18000 frt kénye kedve szerint aján-dékozhat.

En tehát, midőn azon meggyőződésemmek adtam kifejezést, hogy a közokt. miniszter, tekintettel a népok. törv. 43. §. rendelkezésre B-Gyarmat városát segélyezni tartozik; csak azt mondtam volt, a mit a törvény rendel, amit a mgú miniszter tényleg részben telje-sített is. Szerintem tehát vagy áll az, hogy B. Gyar-mat városának anyagi ereje még ki nem merítettett, melyből kifolyólag a miniszter nem látja az államot kö-telvezve arra, hogy az az állam költségvetésében e célra megszavazott összegből a hiányt fo-dezze; ezen esetben is a miniszternek jogában sőt kö-telességében állott B. Gyarmat városát anyagi erejé-nek teljes mértékben kifejtésére kötelezni; ellenkező eset-ben az állam a polgári iskola felállításához szükséges, a város anyagi erejéből ki nem állitható hiányt fedezni tartozik, még pedig azon egyszerű oknál, mivel a né-poktatási törvény rendelkezésénél fogva B-Gyarmat vá-ro-sában felsőbb népiskola felállítandó és fenntartandó, melyet, amennyiben a község saját erejéből nem ké-pes egészen előállítani, az az államköltségvetésében e célra megszavazott összegből a közoktatási minisz-ter által fedezendő.

Hallgatással nem mellőzhetem, miszerint a mgú közoktatási miniszter, tekintettel a tanfelügyelő ur által idézett 59 §. rendelkezésre, azt foghatta volna az államsegélyért folyamodó városnak nyilvánítani, hogy a város egyedül felsőbb népiskola felállítására és fenntartására lévén kötelezte, polgári iskolát csak azon esetben tartozik állítani és fenntartani, ha anyagi ereje azt megengedi, melyből kifolyólag a miniszter egye-dül felsőbb népiskola felállítására és fenntartására lo-hetvén jogosítva, a polgári iskola felállításához és fenntartásához nem járulhat, következésképp ha hogy a város a felsőbb népiskolát nem képes saját anyagi erejéből felállítani és fenntartani, sőt e tekintetben is az államhoz segélyért folyamodik, polgári iskola felállításáról ne is álmodozzék. Amde a mgú minisz-ter azt nem tette, sőt a polgári iskolának felállítását megengedte, és midőn azt tette, szerény véleményem szerint egészen correct járt el, nemcsak mivel tekin-tettel a népokt. törv. 80 §-ára a miniszter tisztében áll bárhol, ha szükségesnek látja tisztán állam költsé-gén, a helyi körülmények által igényelt népoktatási tanintézetet, tehát polgári iskolát is állítani, hanem fő-kép-mivel a nemzeti intézet az általa alapítványként megajánlott 25,000 frtot a megye a megajánlott 5000 frtot, a város szinte az általa alapítványként megaján-lott 10,000 frtot és elvégre a vidék és község lakosai, valamint a pénzüzetek az általuk aláírt 11274 frt. 49 krt a polgári iskolára ajánlottak meg és annak felállítását és fenntartását kikötötték.

Tanfelügyelő famósus felterjesztésében azon meg-győződésének ad kifejezést, hogy az építkezni akaró város mostoha pénzületényeivel többet nem ál-dozhat ugyan, mindazonáltal mégis, hogy a bűnt, melyet a telekvételével elkövettek, palástolhassák, a forcirozott építkezés által bűnt mintegy ki-egészíteni kívánja; tehát a tanfelügyelő kegy-ségéből még sem teljesen bűnös a város, hanem a bűn csak a forcirozott építkezés által lézen kie-gészítve. Megvallom, hogy félkegyelmű embereket igen is, de fél bűnt nem ismerek; teljes tisztelettel vagyok bátor a tanfelügyelő urt kérdezni, valjon az épület-nek, melynek felállításához 40,000 frt kívántatik, tervét a város vagy az iskolaszék készítette e, avagy a kor-mány? Tudommal, néhai Eötvös Józsefnek a község-gekhez írt utasításának 13 §. 2. pontja azt tartalmazza, hogy úgy ez átalakításhoz, mint az új építkezéshez avatott építő mesterral tervet és költségvetést, melyet a megyei tanfelügyelő, ki megvizsgálja valjon abban elég van e téve a törvény 27-ik §. és az e részben kibo-csájtott miniszteri rendeletnek, a község előjárásága készítet, a tervezet és költségvetés a község előjár-roságának mellőzésével a m. kir. minisztérium által lett elkészítve. Ha tehát a költségvetés és tervezet kifogás alá esik, a forcirozott építés vádja a tanfel-ügyelő ur eszejárása szerint a bűn kiegyezésének súlya is nem a város közönségét, hanem a m. királyi közoktatási minisztert terheli, mely bókért ő, mint az állam végrehajtó tisztviselője elismerést fog emagának kiérdemelni, böles belátására bízom.

Tanfelügyelő úrnak kedvezzen témája a polgári iskolának több épületekben leendő elhelyezése, mely

kedvencz eszméjétől vezéreltetve, két háznak megvéto-lót és a fennálló állami elemi iskolának polgári isko-lává leendő átszervezését indítványozza, még pedig meg-takarítási indokokból. Lássuk tehát a medvét.

Eltekintve, hogy a közbir szerint, melyet tanfel-ügyelő ur maga becsájtott szólnok, az egyik általa kiszemelt épület, mely vályogból épült emeletes ház 30000 néhány ezer ftért volna megszereshető, a másik pedig, mely földszinti ház és a mely néhány év előtt 8000 frtért megvétetett, 20000 frtért becsá-jtatik áruba, a célnak és az oktatási törvény 27-ik §-a rendelkezésének azonban egyáltalában meg nem fo-lelnok; ekkép noha azoknak átalakítása tetemes ösz-szeget igényelne, abban az igazgatók, tanárok és ház-felügyelők lakással el nem láttathatnának, sőt egy kert is megszerzendő lenne, tehát nem 42000 frt, hanem 60000 frtba kerülne, ekkép a biánylat nem 12000 hanem 30000 forintot tenne, és ezen felül évente a tanárok és igazgatók lakbérében 1000 frt többlet ki-adás merülne fel. Valjon az állam iskolaépülete, mely polgári iskolai ezélokra fordítatnék, nem az állam tulajdona, és midőn az állam azt egy kisebb és ér-téktelemből házáért elcsereberélné, nem az állam va-gyonértéke esőkonnék?

A vagy talán az állam, midőn az elemi iskola-épületét megszerzte és átalakította, azt felesleges fény-űzéssel eszközölte? ha igen, azon esetben az állam tisztviselőit oly vétkes tékozlás terhelné, melyért fo-lélességre vonandók; ha pedig az állam egyedül a mel-lőzhetlenül szükséges kiadásokat tette, valjon mily indoknál fogva helyezhetné el jelenleg az elemi is-kolát oly kisebb épületben, a mely azon helyiségeket, a melyeknek felállítását a kormány és községi szük-ségesnek találja, nélkülözn.

A tisztelt tanfelügyelő ur tehát meg nem fon-tolta ezen tervzetnek horderejét, ellenkezőleg nem lépheten fel oly indítványal, mely a kormányt vétk-es pénzfecsérléssel vádolja, és mint a népoktatási törvény őre nem ajánlhatta azt, hogy az állam iskola oly házban elhelyeztessék, mely a törvény 27-ik §-a kellekeit nélkülözi.

Ha hogy a tanfelügyelő ur török vagy szakad, mindenáron takarékosági szempontból a polgári is-kolát több házakba elhelyezni kívánja, ugyan miért nem indítványozta azt, hogy a cigányok utcájában 10 ház, mely egyre-másra 400 frtjával megszereshető lenne, és mely mindenikében egy terem elférne, meg-szeresztessék. Ezen esetben 4000 frtért fel lenne állítva a polgári iskola helyisége és a takarékosági szep-montoknak meg volna felelve, mely kiadást a város saját erejéből fedezhetné, az állam segélyének szük-sége elenyészne, és a 8000 frtos telek más városi célra a város részére is megmaradna.

Tanfelügyelő ur azon felajajlására, hogy ő va-lósulva látja azt, miszerint mint importált tisztí egyén a megyében a megyei és városi Rabagásokkal felizgott polgárok által is, kiknek érdekében fáradozni hivatala van, úgy nemkülönben minden legno-mesebb ügynek legnagyobb ellensége a közöny ál-tal is akadályoztatva lévén, ha kormánya részéről nem támogatatik, a tanügyet előmozdítani képtelen” szol-gáljon válaszul, hogy vannak sőt voltak a szomorú önkényuralom és ostromállapotok idejében is impor-tált tisztviselők, akik ildomos, nyugodt, higgadt és előzékeny eljárásuk által a közönség szeretetét kiví-vták, és hogy a megyei s városi „Rabagások”, (Komjáthy Anselm, Kacsovics Lajos és Balogh Gyula közönségtel tartoznak, ezen a miniszteri felterjesztés-ben megengedett trágár modor és remarque-ért) midőn a tanf. ur sületlen indítványait nem pártolják, a pol-gárokat ujjabb áldozatok hozatalára lelkesítik, azokat nem izgatják fel. Közönynyel pedig a polgárokat akkor, midőn azok a tanfelügyelő által is töredel-mesen bevállott mostoha pénzületények között „anya-gi” erejüket meghaladó áldozatokat hoztak, éssze-rűden vádolni nem lehet, és hogy ha a minisztérium a tanfelügyelő urnak folytonosan akadályokat gördítő ködképeit pártolásban részesítendő, a tanügy lendületet nem nyerue, sőt tanfelügyelő urat Don Quijotte-i han-dabandáiban megcsúszósítendő.

Ha tanfelügyelő ur az államnak, megyének, város-nak, és vidéknek hasznos szolgálatokat tenni kíván, sa-játítsa el az alkotmányos élet azon sark elvét, hogy a tisztviselő nem kényura, hanem szolgálja az államnak, a melytől fizetését húzza, ne tévesse szeme elől, mi-szerint sértő és trivialis kifakadások által a hivatal-nok fénykört elhomályosítja, és hogy a többség kívá-nalmával szemben, midőn az egyéni meggyőződésével ellentétben áll, capatitátio, nem pedig saját véleményé-nek forcirozó erőszakolása követendő. Elvégre, még a csaltatlan pápa sem lévén ment a tévedés a gyárló-ságtól, nem mindig legczél és okszerűbb az, a mely rögzsmétől megvalni nem képes. Minden körülmények között pedig a többség akarata előtt meghajolni kell; mert a „sic volo, sic jubeo, stat pro ratione voluntas” az alkotmány szótárában helyet nem foglalhat; sőt hogy tanfelő ur maga sem bízik az általa oly dolcisan me-glovagolt versző paripájában, kiáltóan tanusítja felter-jesztésének zárpontja, melyben 34,274 ft 99 kr erejéig egy egyszerűbb tervnek elkészítését és annak alapján az építkezés azonnal leendő foganatosítását véleményezi, mely ajánlatának éle ismét nem a város, hanem a n. m. okt. miniszter ellen, aki az 57000 ftos tervzetet és költség vetést készítette, irányul. Azonban mellőzve hogyha tanfelügyelő urnak véleménye elfogadhat-nék, a miniszter az általa készített tervezet és költség-vetés felett törné el a palczát, véleményem szerint ez által a polgári iskola ugye lendületet nem nyerue, a meunynben a műszaki tervezet és költségvetésnek ujból elkészítése és annak folytán szükségképp megtartandó árlejtés tetemes időt a költséget emésztene fel, és még-is az állam, pénzügyi tekintetben nem gazdálkodnék

meg semmit sem, miután az olcsóbb tervezet csak akkor érhető utol, ha hogy a felállítandó épületekben a lakosoktól meg kellene venni az állam évenként 1000 forint felül szállásbérre volna kénytelen költeni, mely összegnek tökéje, a hiányzó 1200 forint messze túlszámolja, mely finansziális míveltet az állam deroutint pénzügyi viszonyainak rendezését aligha fogná eredményezni.

Mielőtt védíratom befejezném, nem mellőzhetem a közönség tájékozása tekintetéből a b-gyarmati polgári iskola genesisét teljes világlatban elősorolni, hogy abból az olvasó közönség részrehajlatlan ítéletét merítthesse.

A népoktatási törvénynek hatályba lépte és a tanfelügyelőnek kinevezetése után a statisztikai adatokból Fráter Pál volt tanfelügyelő ur a város közönségével együtt meggyőződött arról, hogy a helybeli felekezeti iskolák a törvény követelményeinek megfelelőek nem lévén, néhány száz tanulóes gyermek a kellő nevelésben nem részesül, mely okból vezéreltetve, közönségi iskola felállítását indítványozta; a felekezetek, a róm. kath. hitfelekezet kivételével az indítványt elfogadták és alapvagyontuk felajánlották, a minisztérium azonban két éven általa fenntartási segélyt íránt végleg határozni elmulasztván, közben a hitfelekezetek ajánlatiukat visszavonták, melynek eredménye az lett, hogy a kormány, tekintettel a közoktatási törvény 89. §-ra, az állami elemi iskolát felállítani tiszti kötelességének ismerte. Ezen állami iskolának felállítása került az államnak 31000 forintjába, a felekezeti iskolák pedig maradtak a törvény követelményeinek meg nem felelő állapotban.

Az állami elemi iskolának felállítása után Fráter Pál volt tanfelügyelő ur a törvény 59 §-ból kifolyólag a várost a polgári iskola felállítására erőlyesen sarkalta, mely alkudozások folyamata alatt Nógrádmegye nemzeti intézete a megye közönségével együtt 30000 forint megajánlásával, helyben gymnasium felállítását indítványozta és a város közönségét közreműködésre felhívta. A n. m. minisztérium azonban amár az időben jelentkező mostoha pénzügyi viszonyok indokából ezen kívánatot kiívetetlenné jelezvén, tanfelügyelő urat utasította, miszerint B-Gyarmat városában a polgári iskola haladéktalanul felállítását, mely utasítás következtében B-Gyarmat városa közönségével az értekezések és alkudozások újból megkezdettek; B-Gyarmat városa e célra felajánlotta volt az óvárosban létező házát, 10000 forintot, illetőleg ennek évenkénti fizetendő 5% kamáját évenként, összes állami adójának 5% -át és a tagosítás alkalmából kibasitandó összes legelő illetőségnek századrészt, egyszersmind a nemzeti intézet és megye közönségéhez azon kérelemmel járult, hogy azok a gymnasium részére megajánlott 30,000 forintot a polg. isk. alapjára ajánlják meg; mely kérelmeknek teljesítése után az oki. minisztérium a város által megajánlott épületet alkalmatlannak találván, B-Gyarmat városát egy az építkezésre és kertészetre alkalmas teleknek megszerzésére utasította.

B-Gyarmat városa iskolaszéke és képviselő testülete által megbízott küldöttsége a tanfelügyelővel és a megye által a végből alispán ur elnöksége alatt kinevezett vegyes küldöttséggel, miután a helybeli lakosokat dobszóval felhívta arra, hogy azok, a kik belteleiket avagy lakházaiat áruba bocsátani hajlandók, magukat a város házában jelentsék, a bejelentett telkeket és lakházakat egyenként megsemmisítette, és mint hogy egyedül az Elszner Ferenc és Némethy Kálmán által ajánlott telkek találtak a célznak megfelelőnek, érett megfontolás után, előbb az iskolaszék, utóbb a képviselő testület, elvégre a megye és városi vegyes küldöttség a Némethy Kálmán ur belteleket 8000 forint megszerzendőnek határozta, mely határozat, miután a megye közönsége által megerősített, illetve helyben hagyott, a telek megszerzéséről a m. k. vallás és közoktatási minisztérium értesített, mely által a küldöttség elnöke Veres Pál alispán ur személyében és a város képviselő testület is a legfelsőbb elismerésben részesített, a telektervezrajzok felküldésére a megye alispánja utasított, a tervezet valamint költségvetés elkészítésével pedig a minisztérium műszaki osztálya megbízott.

A míg ezen terv elkészült, Fráter Pál volt tanfelügyelő hivataláról lokozóvén, Karagyna Mihály lett m. tanfelügyelőnek kinevezve, a ki be sem várva a költségvetés eredményét, saját ösztönétől vezéreltetve, egyes házak megszerzésével bibelődött. Ezen szándokát uton és utfélen szellőztette; és habár a nagy többség indokolatlan tükrözését nemcsak visszautasította, és egyhangúan hibáztatta; ő kedvenc eszméjének keresztülvitelt folytonosan erőszakolván, a költségvetés és építési tervezet leküldése után az árlejtés megtartását megakadályozni törekedett; és habár már több alkalommal megszorgalmaztatott azon aláírási íveknek, a melyeken a magán ajánlatok foglaltatnak átküldésére, azokat letartóztatja, sőt miután az árlejtés megtartását, nyilvánosan és utóbb orvul a város képviselő testülete ellen a magas minisztériumnál sordorkodik, mely visszás állapotnak szomorú következménye lett, hogy a város és a kormány közt létezett kölcsönös bizalom kapcsa meglazulván, már is az aláírók egy-nemelyikének közbejött balála miatt az aláírt összegek megcsökkenetek, azok kellekép nem biztosíthatattak egy évi kamat veszteséget kell szenvednünk.

A napfénynél tehát világosabb az, hogy az ideig, miglen Karagyna Mihály m. tanfelügyelő megyénkben nem importáltatott, a b-gyarmati polgári iskola ügye, habár nem rohamosan, mégis előre haladt; a m. kir. miniszter, a megye és város közötti diferenciák fel nem merültek, azok váltva a törvény kívánalmainak megfelelőleg a polgári iskolát létre hozni törekedtek a város és lakossága az áldozatok meghozatalára készséggel tanúsította, a kormány áthatva a népnevelés magas eszméjétől és a népoktatási törvény által reá

hárított kötelesség érzetétől, az épület fenntartásához megkívántatott és hiányzó összeggel járulni nemcsak meg nem tagadta, sőt azt előre megígérte volt.

Ha tehát tekintetbe vétetik, miszerint tanfelügyelő ur famosus felterjesztésében önsugallatától vezéreltetve egy olcsóbb 34,274 forint 99. krórt elvállalható költségvetésnek megfelelő újabb tervezetnek elkészítését ajánlja; és szívesen felfoghatlan, mily okból vezéreltetve avatkozott tanfelügyelő kérdéses egyes házak megszerzéséhez, mielőtt tudhatta a vagy sejdíthette, hogy a minisztérium által készített tervezet és költségvetés a 34,274 forint 99. kr. meghaladni fogja? sokan azonlithen élnek, hogy a tekintetben ő mellékérdekkel állal vezéreltetik, én miglen kézzel fogható bizonyítékokkal nem rendelkezhetem, ily gyanúsításokat sajátommal tenni nem vagyok hajlandó; és mégis áthatva a nevelési ügy magasatos eszméjétől és kötelességem érzetétől, nem bírom leküzdni azon sajtó fájdalomát, a melyet folytonos és indokolatlan gancoskodásával a tanfelügyelő elukba gördített, miérint kénytelenittem kifejezést adni azon őszinte meggyőződésnek, hogyha tanfelügyelő ur manijától kibontakozni nem képes, igyekezzék exportálását a magas minisztériumtól kieszközölni, ellenkező esetben valószínű fog azon visiója, hogy ahazának legszentebb ügyét t. i. a tanügyet megyénkben előmozdítani nem fogja.

Reményfy József.

A b-gyarmati iparegylet.

(Folytatás.)

V. Az iparegylet szervezete. 8. §. Az iparegylet ügyeit vezetik a., a tisztviselők, nevezetesen az elnök és alelnök, a jegyző, a pénztárnok és felügyelők, b., a választmány, c., a közgyűlés.

9. §. Az elnök és alelnök, valamint a pénztárnok és felügyelők, az iparegylet tagjaiból a közgyűlés által 3 évre választatnak; és ismét újra választhatók.

A jegyzőt — ki nem tag is lehet, — a választmány a közgyűlés jóváhagyása mellett választja meg s annak fizetését meghatározza.

10. §. A választmány áll az elnök, alelnök, jegyző, titkár és felügyelőkön kívül hat rendes és hat helyettes választmányi tagokból, kik rendes közgyűlésen szavazattöbbséggel három évre választatnak; a három év elteltével általános tisztújítás tartatik, s a működő tagok ismét megválaszthatnak.

Az időközben más okoknál fogva netalán megüresedett helyek betöltése végett rendkívüli közgyűlés hívandó össze.

11. §. Az iparegyleti elnök képviseli a társulatot a hatóságok és harmadik személyek irányában, miért is minden az egyletnek jogokat szerző, vagy ezt terhelő okiratokat ő és a jegyző aláírja.

Továbbá összehívja a választmányi üléseket és a közgyűlést, s azokon ő elnököl, adja a tagoknak a szabad szótást jelentkezési sorrendben, s a határozatot szótöbbség alapján kimondja; az elnök döntő szavazata határoz minden esetben, midőn a választmány, vagy közgyűlés, két egyenlő számú tagok véleménykülönbségre megoszlík.

A közgyűlés és választmányi határozatok végrehajtását eszközli, s ezekben a jegyző közre szolgálhat; miért is ez utóbbinak a határozatok értelmében kötelező megbízásokat adhat.

12. §. Az elnök akadályoztatása esetén, mindezen jogokat és kötelességeket az alelnök teljesíti.

13. §. A jegyző ki a tagok során kívül is megbízható honpolgárokból választatható: a. A közgyűlés és választmányi tanácskozásait előkészíti, az ügyeket a bejelentés sorrendjében előterjeszti, a határozatokat jegyzőkönyvbe iktatja, és az érdekelt feleknek azokból hiteles kivonatokat ad. b. Az iparegylet tagjairól pontos névjegyzéket vezet, melybe a kilépőket sorrendbe iktatja, s a kilépőket kitörli. c. Az egylet elnökének utasításához képest és a határozatok értelménél levelezéseket folytat, s az utóbbiak végrehajtását eszközli. d. A tanácsok és munkások szerződésénél közbe jár, valamint a nevezettek szerződészerű illelteltével azoknak szakismeretekről szerzett előhaladásokról és erkölcsi viselkedéséről, az illető egyleti tag meghallgatása, s a választmány beleegyezése mellett átbocsátja bizonyítványokat állít ki, melyeket mindig az érdekelt munkaadó illetőleg tanítómester, az elnök és a titkár aláírni tartoznak, s az iparegylet pecsétjével ellátják.

A titkár akadályoztatása esetén, elnök más helyettesről gondoskodni köteleztetik.

14. §. A pénztárnok szedi be kezeli és adja ki az iparegyleti pénzeket; a részére külön kiadandó általános utasítás, és a rendszeres határozatok értelmében.

Tartozik számadását minden év végével befejezni, azokat előleges megvizsgálás végett a bizottmányoknak beterjeszteni, a melyek ez után véleményekikésztetében a közgyűlésnek eldöntés végett előterjesztetnek.

A pénztárnok a pénzkezelés pontosságáról és biztonságáról egész vagyonával kezeskedik.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Ipolyáság. april. 10. 876.

Városunk műkedvelő társulatának a megyei árvizkárosultak javára adni szándékolt színelőadás, a

*) Karagyna Mihály másodtanfelügyelő ur felállítására legilletesebb helyről, a b-gyarmati közönségi iskolaszék büszke elnökétől jövőn válassz, — részünkről az illetőségessé vált, azért, mert e választás tárgyban szóló nézetek ami nézetünkkel találkoznak. Szerk.

megyeház termében, nagy és díszes közönség jelenléte mellett f. ho 8-án nemcsak megtartatott, hanem minden haljósálatok daczára fényesen sikerült is. Pedig őszintén bevalljuk, hogy ismerve a műkedvelők által választott darab (Tóth Ede híres népszínműve. „A falu rossza”) nem egy szerepének nehéz voltát, az idő rövidségét mely alatt a régi tagoknak nemcsak szerepeiket batakulni, hanem még új tagokat is verbuválniok és mindenféle kisvárosias nehézségeket legyőzniök kellett. Magunk is a kételkedő sorában foglaltunk helyet s esodálul tudtuk azon műkedvelő szép úrhölgy bátorságát, ki épen ezen színű adatását — a társulat élén álló rendező nézetének ellenére keresztül vitte, s miudjárt a legnehezebb szerepet magának megtartotta. A pályadíjas színű meséje sokkal ismertebb a lapok olvasó közönsége előtt, mintsem hogy azt itt elmondani kellene; miért referenciáztatunk csupán műkedvelőink személyzetével kíván röviden foglalkozni, kik egytől egyig — nagytitán nélkül mondva — többé kevésbé, de mindannyian jól betöltötték helyeiket, felfogták szerepeiket. Finum Rózi (Axman Olga) közkedvességű játékaival és szép énekével tappra ragadta a közönséget, még mielőtt kis gereblyéjével a színpadon látható lett volna takaros borsodi paraszt menyecske ruhájában, piros kis csizmájában. Nem kevésbé tetszett Feledő Boriska (Sobo Irén) kinek drága szövött ruhája is jellemezni akarta a gazdag földműves apát, improvizált éneke pedig szinte nagy tapsokat aratott. De Bakti Teresi (Keller Ilka) is talpra esett menyasszony volt, jól betöltöni letett a színdarab harmadik nagy szerepét a természetes játékaival méltólag sorakozott társnőjéhez egy forma mértékkel járulva annak sikeréhez. A kisebb nőszereplők (Allberger Irma, Palkovics Máltsi és Vidák Irén) magától érthetőleg ezáltal csak mint tűzről pattant szép magyar menyecskéket vetélkedhettek a már nevezett nagyobb szereplőkkel, s bizonyára még Schrecker albumában is méltó helyet foglalhattak volna.

De már térjünk a férfi szereplőkre is, kik közül különösen feltűntek a általános tetszésben részesültek Herezeg Vince, ki Gündör Sándort személyesíté, s erős, tiszta, esengő hangjával nem egyszer tappra ragadta a közönséget; Lieszkóvazky Vidor, ki új tag létező ugyszólván minden próbatartás nélkül oda állt a színpadra s Feledő Gáspár földművest élethűn töltötte be; Veszeli Ferenc pedig mint a gonosz bakter folytonosan menyiszer megjelent, derült kedvre hangolá a közönséget. Totovits Kálmán csinos „Lajos” volt s első fellépése is elég otthonosnak találta magát a színpadon. Heidenreich József épen két szerepet vállalt, de nehéz lenne elhatározni, melyikét adta jobban és livebben: a részeges kántortanítót-e, vagy a „Makkhetes” kocsmáros? Mészáros Lajos és Jakab József urakat valóságos czigányoknak vélték sokan, nemcsak a hűnél livebb czigány costume jök, becsédjök, de zenélési legott tanúsított tehetségük miatt is. Ezeken kívül még kellőleg felelték meg kisebb szerepeiknek: Szulyovszky Aurél mint megyei csendbíró, Kádár Gyula mint gazdember, Bedros Pál mint szőlőpásztor, Göbel Lajos mint béres, és a színpadon jelzett „őreg paraszt” N. N. ur kiben a megye őreg főjegyzője bukkan elő, ámbátor még korához képest elég fekete hajjal, mely — egyik néző szomszédunk öltöte szorint — a sok ifjú szép haj szemléltetése miatt még a puder alatt sem tudott megfiheredni.

A közönség a szereplők nagyobb részét tapsok és virágokkal jutalmazta ugyan, de nem oly mérvben, mint a milyenben részünkről velünk kitüntetendőknek egyáltalában a műkedvelőinket még azon esetben is, ha netalán egyiko vagy másika ezeknek gyengébben felelne meg, szíveségből, jótékonyágból ezből felvállalt szerepének. A mi udvariasságunkról foglalkozunk szorint igen is és méltán kívánható, hogy a közönség első megjelenésekor tapsal virággal szíval totzás jelölve jutalmazza minden kivétel nélkül minden műkedvelőit márcsak azért is: hogy az ő mulattatására töltépett. De még aztán az is eszébe juthatna a közönség minden sebb és nemeseb iránt közönyös részének, hogy nálánál mennyivel többet áldoz anyagilag is, egy műkedvelőre, p. o. hogy egyebet ne említsünk, csak toltette-jára. Ehez a szerep botanulása, próbák stb. stb. mennyi idővesztésébe kerül? Tehát mind ennek méltó és olcsó olismerése egy kis áldomás taps szokott lenni és illő, hogy legyen mindenki iránt, mindenki részéről. Egészen más aztán, ha valamelyike a műkedvelőinknek művészileg is játszik; az ilyen külön kihívásokkal szokás kitüntetni, s ez rendén van, a nélkül, hogy a kevésbbé jártas műkedvelőknek joguk lenne ezért ne hozteln.

Végre dicsérettel kell még felemlitenünk Bo kelen jelenleg városunkban időző festő urakat, kik a „Falu rossza”-hoz szükségelt díszleteket igen csinosan és jutányos áron szíveskedtek elő állítani. A tiszta jóvedelem, mint hallottuk, közel száz forint téss, jóllehet izraelita polgártársink nagy ünneppök miatt részt nem vettek az előadáson; s már ez egy körülmény is megkívánna, hogy tisztelt műkedvelőink az általuk sikerültön bemutatott, a magyar népeletet s a romlottnak hitt népfia romlatlan szívének költészetét híven feltűntető színűvet, még egyszer ismétolni szíveskednének; előre táplálván részünkről még azon reményt is, hogy ezuttal Gündör Sándor pisztolya is — elfog stlni!

A színi előadást egy kis bőjti rögtönzött táncz követte, mely derült kedélylyel éjféliu tőt tartott, s heillett volna egy kis „jelmez” bálnak is, miután ebben műkedvelő úrhölgyeink is ruhát nem cserélve vettek részt, mi csak emelte bájaikat.

Nem a. r. l.

Állandó választmányi gyűlés tartott f. hó 12. Tárgyalott az 1876 ik évi házipénztári számadás, melysorig bevételezett 85364 frt 21¹/₂ kr. kiadott 85342 frt 48¹/₂ kr. pénzaradvány 21 frt 73¹/₂ kr. Második tárgy volt a közmunka váltási pénztári állapota felülvizsgálata melyből kitűnt, hogy a bevétel 81864 frt 3¹/₂ kr. kiadás 62733 frt 90 kr. maradvány 1876. évre készpénzben 19130 frt 13¹/₂ kr. követelésben 57393 frt 68 kr. összesen, 76523 frt 81¹/₂ kr. — A segedelmi pénztár bevétele: 18080 frt 65 kr. kiadás 5546 frt. 81 maradványa: 12533 frt 84 kr. A kölcsön adott összegek egyes járásokban 29047 frt 77¹/₂ kr. be nem hajtott gabna tartozások 17000 frt. A magán pénztári bevétel 10523 frt 21¹/₂ kr. kiadás 7109 frt 47 kr. Maradvány 3413 frt 74¹/₂ kr. magán kötelezőkben 3255 frt. Érték papirokban 4550 frt. régebbi követelések 1016 frt 16¹/₂ kr. összesen 12264 frt 90 kr. — Losonc városának 1874 és 1875. évi számadása azonban mivel szabályszerűtlennek és egyes tételeiben okmányokkal nem igazoltak találtatott, újabb átdolgozás végett visszaküldött. Tárgyalott továbbá az egyes községek elmaradt számadásai a múlt évekből. Több községek 1876-ik évről elmaradt előirányzatai helyben hagyattak. — Ezekután több községnek belső szervezeti szabályrendeletét jóváhagyattak, kivéve Szécsény városát, melyre nézve határozatott hogy 1871. XVIII. 65 §-ának és a törvényhatóság ez ügyben kelt utasításának meg nem felelően, — visszatartatott. — A regale jog gyakorlata alkottott törv. hatósági rendeletekre nézve kérvény határozatott intézkedni az országgyűléshez, (Komjáthy Anzelm megyei főjegyző javaslatára az országgyűlésnek) hogy a belügyminiszternek 1868 évi júli 7-én kelt körrendeletével engedélyezett ital és szesz árulása a regale jogról törvény hozás utján véglegesen lehető intézkedésig akként szabályozassék, amint azt a regale tulajdonosok, termelők ipar és kereskedés érdekei hazánk jelen viszonyai között méltán és jogosan igényelhetik. — Az ipar törvény (1872. VIII. 5 §-ában) felsorolt iparágak gyakorlata nézve a földmívelési miniszter észrevételével újabb szabályrendelet alkottatott. — A bitang márhák és tárgyak kezeléséről a jogügyi szakbizottság által beterjesztett szabályrendelet elfogadtatott. — A ülés 12 órakor oszlott fel.

A Statisztikai központi bizottság f. hó 11-én ülést tartott melyen a szolgabírók által beküldött statisztikai adatokat vette felülvizsgálat alá. A beküldött adatok azonban kézzel foghatólag nem felelnek meg a valáságnak; a községi előjárások a kiadatolásra igen kevés gondot fordítottak, sok helyen meg hihetőleg attól tartanak, hogy az adatok adóalapul fognak szolgálni. Szűgy községe pl. 500 akó évi termést vallott be, Kis és Nagy Kér 90 akó; alig hihető csokelyszármak. B. Gyarmat 6000 akót produkál az adatok szerint. A bizottság ama eljárása azonban, hogy a „legjobb tudomás” bizonytalanságával emelte eme adatokat, nem helyesebb, noha a miniszterium által beküldött blankettk rovatai azt megkövetelik, hogy a bizottság az adatokat legjobb tudomása szerint javítsa ki. (Ezek után szép statisztikai adatok lesznek.) Nézetünk szerint a bírósági statisztikáját november havában kellene győjteni, s a helyett most mást elővenni.

Hírek.

A nógrádmegyei Igazsági bál rendezése, miután nagy közönség készült, karzat jegyeket is bocsát ki. Az két karzat első sorában egy jegy ára 2 frt, a második sorban 1 frt. Páholók is lesznek, igen olcsóak, árak 3 frt. Ha a készülődés oly emelkedő mérvet ölt, mint a lefolyt héten. úgy a tűzoltó egyület igen szép jüvedelemre számíthat. Haljuk, hogy a tűzoltók közül többen tűzoltói egyenruhában fognak megjelenni. A losonci tűzoltók testületileg vannak megöltve, s mint hírlik, azok is készűnek e kedélyes táncmulatságra, mely ügyesen kezdeményeztetett s annál ügyesebben rendeztetik. A maga nemében páratlan megyei terem tűzoltói jelvényekkel fog feldíszíttetni. Minden intézkedés a rendezéségnak pompás élvezetet ígér az estélyen.

A tűzoltó-egylet tegnap f. hó 15-én tartá alakuló gyűlést, melynek tárgyát az alapszabályok fel-

olvasása, ideiglenes tisztviselőség megválasztása kö. porte. — A választások eredményét jövőre közöljük.

Veghuta pérszavénytársulat van keletkezében N Kürtösn. Szakértők mondják, hogy az ott levő homokból finom üveg készíthető.

A Losonc városában eddig rendszeren május 5. és 7 napján tartatni szokott országosvásár jövőre állandóan és így már f. évben is május 9-ik és 10-ik napján fog megtartatni.

Kis-Tarone község minden kedden egy heti és minden évben május 1. és nov. 11-ik napján egy egy országos vásár tartására engedélyt nyert.

A „Magyarország és a Nagyvilág” legújabbban megjelent 15-ik számának tartalma. — Szóvög: Ig. Ábrányi K. — „DoktorPecival”-ból. Második felvonás 8-ik jelenet. (Ig. Ábrányi Kornel. — Egy fáradt ember naplójából Ujjabb közlemény. (Opitzky János.) Végo. — „Mátyás urnak nincs ellene kifogása.” Geure. (Ig. Ábrányi Kornel.) — A fővárosból: Az első és a huszonegyedik ebéd. (Porzó.) — Nemzeti színház. (Nemo.) — Irodalmi levelek. — Különfélék. — Sakk-feladvány. — Képrejtvény. — Szerkesztői tisztelet. — Rajzok: Ig. Ábrányi Kornel. — Arvizi emléklapok. — Athletikai gyakorlatok. — Virágvasárnap a templom előtt. — Kocsikázás Közép-Afrikában. — Előfizetni lehet e lapra a kiadóhivatalban Budapesten, Ferenciektere Athenaeum-épület. Negyedévre 2 frt 50 kr., félévre 5 frt., egész évre 10 frt. — Ajánljuk e lapot a t. olvasó közönség figyelmébe.

Kassay Adolf also Szécsénykéről megrendelési ívet küldött szét. A protestantizmus betelgyásának történeti vázlata a magyar alkotmányra, a reformitio kezdetéről fogva a jelenkorig” című munka második kiadására; a tizenegy ivnyi mű ára egy forint; a megrendelések B. Gyarmatra, Spitzer Mór könyvkereskedésbe küldendők.

A b-gyarmati kir. Törvényszéknél lemondás következtében üresedésbe jött bir. jegrehtői állomáshelyre a kir. Igazságügy Miniszter Úr O Nagymel-tóságának f. évi ápril hó 5-től 1245—J. U. E szám alatt kelt rendelkezése alapján ezennel pályázat nyitván, — felhivatnak mind azok, kik ezen jegrehtői állomást elvenni ohajtának, hogy ez iránti folyamodásukat, mely különösen az életkort elméleti s gyakorlati képessétséget igazoló okmányokkal kellőleg felszerelendők, — jelen hirdeteménynak előszöri megjelenésétől számított 15 nap alatt, s pedig a köz-hivatalban levők hivatali főnökük útján kir. törvény-széki előkhöz benyujtsák.

Gyászhirok. Vettük a következő gyászlevelet: „Remeti Sebastiani Gyuláné született szentkirályszabadjai Szentos Mária saját valamint gyermekei: Izabella, Hortense és Emilia; továbbá ijjja Remeti Sebastiani József; napája, Remeti Sebastiani — br. Gervay Emilia és a többi rokonok nevében szomorodott szívvel jelenti szeretett férje, illerőleg apjuk, fiuk s rokon Remeti Sebastiani Gyula árnak hosszas betegség után, élte 31-ik s boldog házasságuk 3-ik évében f. hó 1-én, d. u. 3 órakor, Simonyban történt gyászos kimul-tát. A boldogult hült tetemei f. hó 10-én, e. u. 4 óra-ker Budapesten, a kerepesi-út melletti köztemető ká-polnájában fognak beazenteltetni s a családi sírboltba örök nyugalomra letéttetni. A szent mise-áldozatok pedig a ferenczrendiek templomában f. hó 11-én, d. u. 11 órakor lesznek az egek urának bemutatva, Simony-ban, 1876 ápril hó 4-én. Béke hamvaira. — Vácson Nikitits István f. hó 7-én élete 55. évében jobblétre szen-derült. Béke hamvaira.

Marczalba Gouda Adolf segédkörjegyző f. hó 9-én meghalt. A nép ama hitben van hogy egy márczius 20-án tett hamis eskü következtében 14 napig tartó súlyos betegségbe esett, s meghalt.

Vegyesek.

A férfiak változásai. A férfiak 16 ik évökben sok borotvát koptatnak el, és sok regényt olvasnak. 17-ikben fölpitymállik első „örökös” szerelmük, énekelni tanulnak és emelygés nélkül dohányoznak. 17-ikben hajszuknak nagy gonddal ápolják, lovagolnak, párbaft vívnak, az ivásban derekasan gyakorolják magukat, s hűten kedvesük miatt szeretnek magukat főbe löni, ha az életet nem szeretnek. 19-ikben magas nyak-

kendőt visolnek, hajukat fölbodrozatják, s két szeretőt tartanak. 20-ikban házasságról kezdenek beszélni, szorotnek táncolni, s minden nőmber iránt oly nagy tisztelettel viseltetnek, hogy még a cinos szobalányokkal is enyelog, 21-ikben nőbe szeretnek, s megvételssel szólnak a házasságról. 22-ikben örömet beszélnek lovakról és kártyáról, szerelmes levelekkel dícsokszonok s mindig azt hirdetik, hogy ajándékot kapnak — szép kezektől 23-ikban egész gyűjteményt mutogatnak höl-gyek hajából, s lemondásról szólnak 24-ikben csupán lelke miatt szeretnek valamely hölgybe, a szépséget megvetik, s többé nem táncolnak. 25-ikben inkább pénzre uéznek, mint szépségre, s kutyát és több pipát vesznek. 26-ikban színdaszót vesznek pártfogásukba, kit uton-utfélen magasztalnak, és kisd dolgozni kez-denek, és tömördek muika miatt panaszkodnak. 27-ik-ben minden nyilvános mulató helyen megjelennek, min-den hölgyet magasztalnak, s néha komolyan házasságra gondolnak, 28-ikban komolyak kezdenek lenni, gondo-san vizagálják fejük hátú részét, hogy nem mutat-kozik-e a kopaszág és gyakran betegség ellen panasz-kodnak. 29-ikben oly leányt szeretnek, akitől yenni, ki jól tud főzni, és betegeket ápolgatni. 30-ikban talál-nak ily némbert, félve és ággóva óhánhoz vezetik, és két hétig anyagnak nevezik kis feleségüket 32-ik-ben unatkoznak, és néha féltékenységet éreznek. 33-ik-ban már csak keresztneven szólítják feleségüket; a levest mindennap orólenebbnek találják, s igen nevet-ségesnek monják a színházak, vagy épen táncvirgá-lmak látogatását. 34-ikben a házasságól nem a legjobban nyilatkoznak, házigodoknál értekeznek, s szívesen haj-szálakat feleségük által kíméltetik. 35-ikben szép fiatal hölgybe szeretnek, otthon k. évetlenek, pattog s. gyer-meket és esedéket kórhozja. 36-ikben sokat beszélnek gyarmatokról, s a színdaszótl. feleségüknek egyet-len új szilagot nem vesznek. 37-ikben fűkösrendyben szenvednek, s így sohajtanak: „Feleségem úgy telo-dorombolja fejemet, hogy teljességgel nem maradhatok otthon!” 38-ikben vissza kívánják huszonötödik évöket, erkölcsbirákka lesznek, s néha titokban vétkeznek. 40-ikben morognak, habár száz esztendeig élnek is. B. (Ki-ki maga tudja legjobban: igaz-e?)

Felölös szerkesztő: Horváth Danó.

Főmunkatárs: Harnos Gábor.

KERTÉSZ ÉS EISERT

Budapest. Dorottyanca 2 színházati szeglet.

a t. ex. közönség figyelmébe ajánljuk az egyedül nőlök létező

Dr. Fèvre-féle szikviz önmaga készítéséhez ma-

gázóknak legalkalmasabb

valódi

párisi szikviz-készülekeinek

gyári főraktárát Magyarország részére.

A szikviz, mint kelleme, illő, egészséges, számos es-

tehen orvosilag rendeltet, máris általános használatba jött.

Készülekeink fő célja az, hogy kővetve a minden

egy darabos mellékelt utasítást, bárki képes kitűnő

működésű, a gyártás készültéi tisztább és olcsóbb

szikvizet készíteni, azankül pedig perzsgör, mána-

víz, limonádé, s egyéb frissítő italok előállításához is al-

kalmassak.

A készülékek árai:

darabja frt 2 — 4 — 6 — 8 — 10 — messzelyes

Kitűnő minőségű szerek 1 font acidum tartaricum

és 1 a negyed font szikvizet tartalmazó csomagokban

csomagunkat 7 frtal számíttatnak.

Trábeli megbízások utánv. mellett gyorsan

szállítunk, árácsa és csomagolási díj a gép nagysága

szerint 50—75 kr.

Együttel ajánlunk Berlin és Angolban legjobb gyárból származó,

a tisztáltságnál fogva egészségtelen ivóvizet tisztító és javító

vízszűrő készülékeinket,

melyek 2 frt 50 król 35 frtig tartanak kőzetben. Ezeknek rajzokkal

ábrázolt kimerítő árjegyzékével szívesen szolgálunk.

Hirdetmény.

Alulírottak van szerencsése a nagyérdemű közönség-gel tudatni, hogy f. évi április 10-én a posta utcában, az „Ujvilág” (azelőtt „Menyország”) című vendéglő helyisé-gében szabóüzletét megnyitotta, melyben mindennemű ta-vaszi, nyári, őszi és téli férfi öltönyök megrendelés mellett 24 óra alatt, jutányos áron, a legpontosabban elkészít, a gyors kiállítás és jó kiállításért kezeskedik.

A nagyérdemű közönség kegyes pártfogását kéri

Tisztelettel

Herbácsék József.

Alulírott tisztelettel tudatja a t. közönséggel, miszerint B. Gyarmaton, saját házában szikviz gyárat, kitűnő beszerzésekkel felálítván, — gyártmányait, me-lyek árra és minőségre nézve bárki máséival vetélked-hetnek, a t. közönség figyelmébe ajánlja.

Egy üveg szikviz (sifon - sodawasser) ára

B. Gyarmaton 5 kr.

Ipolyságon Sárpy János urnál . . . 6 kr.

Egy üvegért betét 80 kr.

Tisztelettel

Smidl Sándor,

szikviz gyáros,
s a „Mátyás király”-hoz címzett
sörösnak tulajdonosa.